

Гетьманські столиці України

Автор: Горб Поліна

Батурин

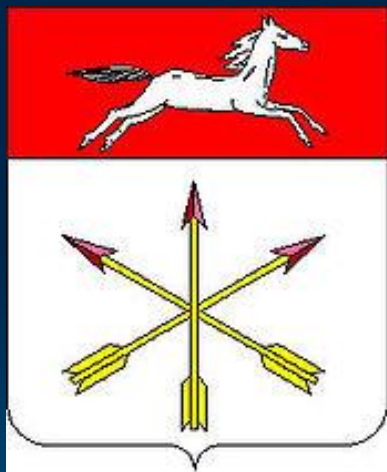
Гадяч

Глухів

Київ

Чигирин

Батурин

- Бату́рин — місто Бахмацького району
- Чернігівської області (Україна), на річці Сейм,
- за 23 км на пн. сх. від залізничної станції Бахмач.
- Статус міста надано 2008 року.

Заснований на початку XVII століття, Батурин

Відіграв значну роль в історії України.

У 1669—1708 та 1750—1764 роках Батурин

був резиденцією гетьманів Лівобережної України, з ним пов'язана діяльність визначних політичних лідерів часів Гетьманщини.

- Батурин є еталоною пам'яткою археології козацької доби, культурний шар якої за ступенем насиченості та інформативності не має собі рівних в Україні.
- Батурин включено до Списку історично населених місць України.
- На території міста знаходяться об'єкти Національного історико-культурного заповідника «Гетьманська столиця».

Назва

- Назва походить швидше за все або від руського діалектного батура — башта, вежа або від тюркського імені Батур (Патур, Петер, Петро або за іншою версію Батир — богатир), серед носіїв якого є відомі князі-мурзи часів Золотої Орди.

Історія

- Засноване на початку XVII століття.
- Вперше згадується в документах, датованих 1625 роком.
- З 1648 року Батурин, здобутий повсталими селянами і козаками, став сотенним містечком Чернігівського полку, а з 1649 — Ніжинського полку.
- 1663 — тут підписано Батуринські статті.
- 1669—1708 — резиденція гетьманів Лівобережно України.
- 2 листопада 1708 р. московські війська під командуванням Олександра Меншикова захопили Батурин, вщент зруйнували оборонний замок і саме місто.

- 1708 року у Батурині було близько 20 тисяч мешканців.
- 1726 року, через 18 років після знищення, це місто було безлюдним, а мешканці, що вціліли, жили по околицях (428 дворів):

- Після цього гетьманську резиденцію перенесено до **Глухова**.

- З 1760 року Батурин став власністю гетьмана Кирила Розумовського, який мав намір повернути сюди гетьманську столицю.

□ **До нашого часу збереглися:**

- будинок генерального судді Василя Кочубея
- палац гетьмана Кирила Розумовського (1803, архітектор Чарлз Камерон), реставрований у 1811—1813 рр. за проектом А. Б. Белозуда, інші пам'ятки.
- У 1960 році Батурин отримав статус селища міського типу (містечка).
- 23 вересня 2008 року смт Батурин віднесено до категорії міст районного значення.

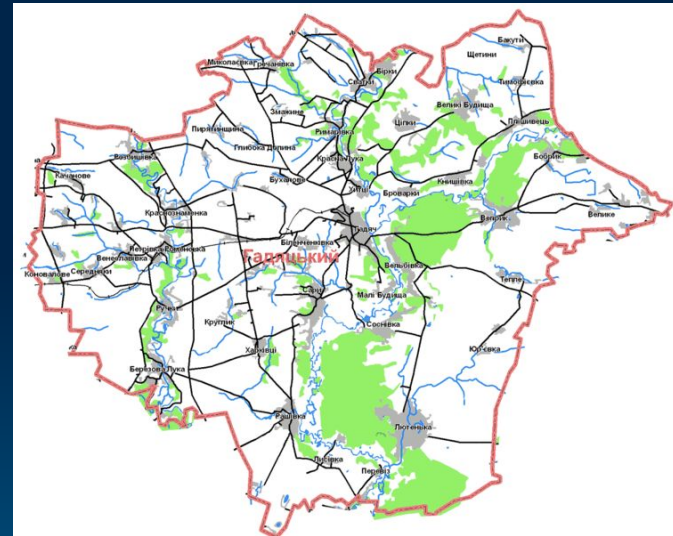

Гадяч

- **Га́дяч** — місто, центр Гадяцького району Полтавської області, розташований на правому березі Псла біля впадіння до нього річки Груні. За переписом 2001 року в Гадячі проживають 22,7 тис. осіб. Відстань до облцентру становить 116 км.
- Ще у скіфські часи на родючих землях в заплавах рік Псла та Груні охоче селилися люди. А сам Гадяч, як місто, веде своє літочислення з X-XIII століть, коли проходили будівництво Посульської оборонної лінії.
- У 1442 р. поблизу Гадяча
- будується Красногірський
- Миколаївський монастир.

Отже Гадячу близько 500 років, що підтверджує карта «Границі Литовської Русі у 1533 році», де зазначений Гадяч —

єдине місце з теперішньої Полтавщини, що свідчить про його значимість у ті часи.

□ Місто з 1634 року. У вересні 1658 року Іваном Виговським

були підписані Гадяцькі статті, з Польщею.

Після приєднання краю до Росії, Гадяч з округом був подарований Богдану

Хмельницькому. Після його смерті став ранговим маєтком гетьманів. Карл XII влаштував в Гадячі лазарет для своєї військ. У 1764 році замок Гадяча і всі маєтки, що належали до нього, подаровані Кирилу Розумовському, а у 1785 році куплений в казну і переданий у ведення міського управління.

Туризм

- Завдяки мальовничим краєвидам з тінистими сосновими борами, розмаїтими березовими гаями, блакитнооком красенем Пслон, Гадяч по праву вважається окрасою Полтавської області. Це місце, куди із задоволенням приїжджають відпочивати жителі не тільки сусідніх міст, а й сусідніх країн, насолоджуючись первозданною красою місцевої природи, затишком міських вулиць і загальною атмосферою дружелюбності та гостинності.
- Місто Гадяч — центр паломництва туристів єврейського походження з різних країн світу (Ізраїлю, США, Канади, Польщі, Росії, Прибалтики), оскільки тут у 1813 році було поховано засновника хасидизму (релігійної течії) Хабад Місто Гадяч — центр паломництва туристів єврейського походження з різних країн світу (Ізраїлю, США, Канади, Польщі, Росії, Прибалтики), оскільки тут у 1813 році було поховано засновника хасидизму (релігійної течії) Хабад Шнеур-Залмана (Алтер Ребе, 1745 — 1813 рр.).

Глухів

- **Глу́хів** — місто на Сіверщині України, центр Глухівського району [Сумської області](#). Розташований на річці Есмань.
- Площа міста — 83,74 км², населення — 35,8 тис. осіб. Столиця Війська Запорозького впродовж 1708—1764 років. Значний історичний осередок східного Полісся та сучасний культурний центр України.
- На початку [третього тисячоліття](#) пам'ятки стародавнього Глухова — міста великої історії, звитяжної праці та високого мистецтва, були повністю реставровані, що змінило його сучасний вигляд. У вересні 2006 року за підсумками всеукраїнського конкурсу серед населених пунктів України за найкращий благоустрій і підтримання громадського порядку місто було удостоєне найвищої нагороди «Золотий Фенікс».

Перша згадка

- Глухів вперше згадується
- в Іпатіївському літописі у
- 1152 році, як фортеця. Але
- останні археологічні розвідки,
- здійснені Державним
- історико-культурним заповідником,
- свідчать, що вже на початку нашої ери, тобто майже 1800 свідчать, що вже на початку нашої ери, тобто майже 1800—1900 свідчать, що вже на початку нашої ери, тобто майже 1800—1900 років тому, на місці сучасного Глухова існувало значне поселення. У цьому переконують знахідки (на вул. Валовій) груболіпної кераміки пізньозарубинецької культури свідчать, що вже на початку нашої ери, тобто майже 1800—1900 років тому, на місці сучасного Глухова існувало значне поселення. У цьому переконують знахідки (на вул. Валовій) груболіпної кераміки пізньозарубинецької культури II свідчать, що вже на початку нашої ери, тобто майже 1800—1900 років тому, на місці сучасного

Екологічний

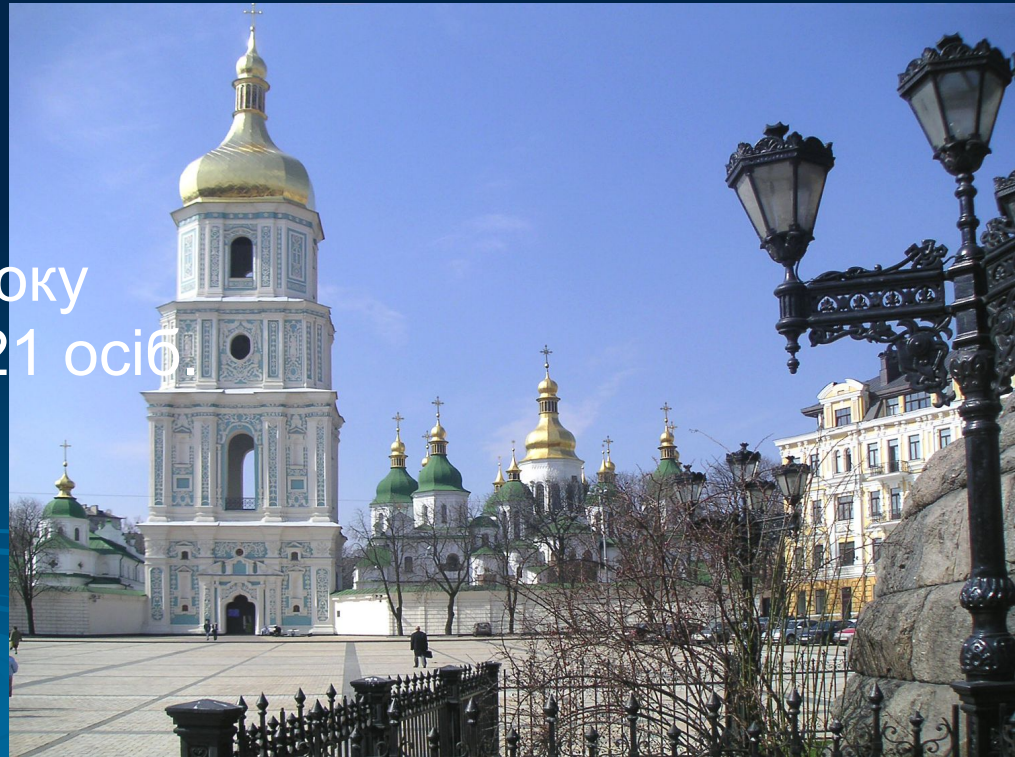
- Ліси, лісові насадження та парки займають значну частину території міста. У 2009 році понад половина території міста припадало в декілька разів на площу лісових насаджень, ніж це передбачено міжнародними нормами (за якими цей показник має бути не меншим за 20 м²).
- За підсумками 2009 року Глухів був визнаний, як місто з найчистішим повітрям в Україні.
- Стан водних ресурсів міста характеризується як стабільний. У наш час сток шкідливих речовин до озер практично нівельований. В річці та озерах водиться різноманітна риба: карась, короп, лин, окунь; також є раки, змії, жаби та інше.

Київ

Київ — столиця України. Головний політичний, соціально-економічний, транспортний та науковий центр країни. Є окремою адміністративно-територіальною одиницею — до складу Київської області адміністративно не входить. Заснований у VII ст. до н. е. Був столицею полян, Русі, Київського князівства, Української народної республіки, Української

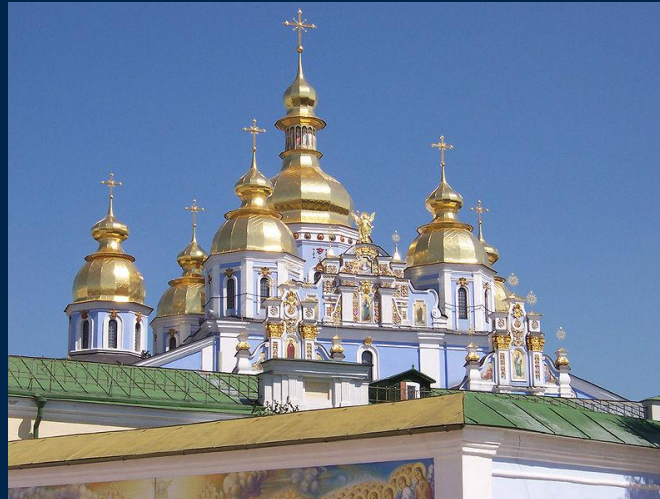
Держави та Української радянської соціалістичної республіки. У наш час є найбільшим містом країни і сьомим за чисельністю населення в Європі.

Станом на 1 Грудня 2011 року у Києві проживало 2 812 521 осіб.

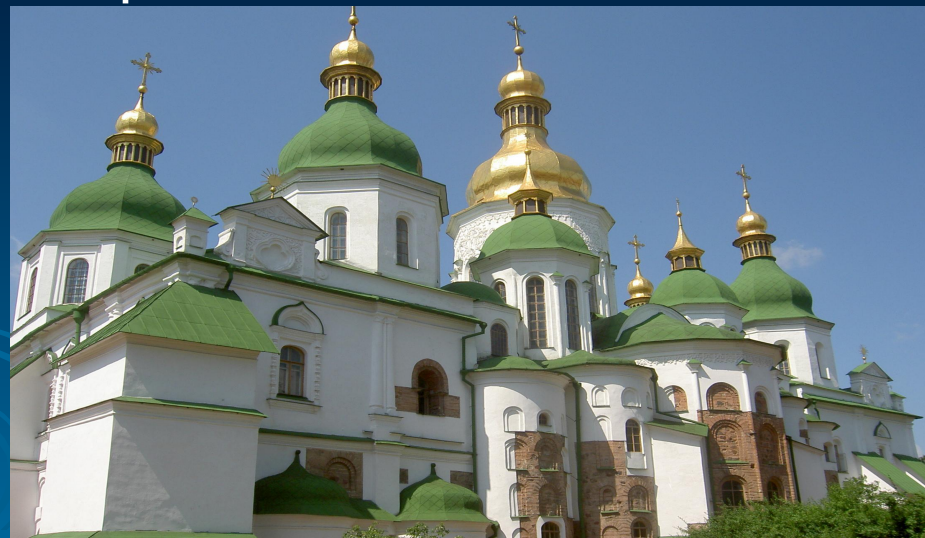

- Серед назв в інших мовах відомі
- назви Киев (рос.), Kyiv, Kyiw, Kiev
- (англ.), Куябія (староараб.) тощо.
- Цікаво, також, що в ідиші, в розмовній
- мові євреїв Східної Європи, зокрема
- в творах Шолома-Алейхема, у
- XIX—XX ст. стосовно Києва вживалася
- назва Єгупка або Єгупець (ід. *יְגוּפְקָא*).
- Згідно з традиційними легендами, назва Києва походить від імені Кия — найстаршого з трьох братів, яких вважають за засновників міста. Одна з цих легенд дійшла до нас у літописі XII ст. «Повість временних літ»
- За даними археології, міське поселення в Києві виникло наприкінці 5 століття. Літописні свідчення пов'язують його появу з діяльністю напівлегендарного князя Кия. Впродовж 8 століття — першої половини 10 століття місто було центром полянського племінного союзу, а з 882 року, після завоювання варягами, стало столицею Руської держави. Київ знаходився на торговельному «шляху з варяг у греки», що пов'язував Східну Європу із країнами акваторій Балтійського та Чорного морів.

□ Після хрещення Русі 988 року місто перетворилося на один із найбільших європейських центрів християнства. За правління великих князів Володимира Святого та Ярослава Мудрого територія Києва зросла втричі. На середину 12 століття в ньому проживало близько 50 тисяч мешканців, діяло близько 400 церков, 8 базарів та бібліотека. Найкращі споруди міста збудовано у візантійському стилі. Символами Києва були головна міська брама Золоті ворота, головна кафедра Київської митрополії Софійський собор, старовинна Десятинна церква та золотoverхий Михайлівський собор.

Чигирин

- **Чигирин** — місто районного підпорядкування, районний центр Чигиринського району Черкаської області України.
- Місто розташоване на Придніпровській височині по обидва береги річки Тясмин.
- Назва міста скоріше має
- тюрське походження, від
- *чигир* (крим. *çiğir*) — "шлях,
- дорога" або "вихід". Є ще
- версія — від чудодійної
- чигир-трави (слово такого
- самого ж, тюркського
- походження), що часто
- зустрічалась в цій місцевості, чи від численних непрохідних чагарників, або від імені засновника міста — Чигирина, про якого існує романтична легенда.

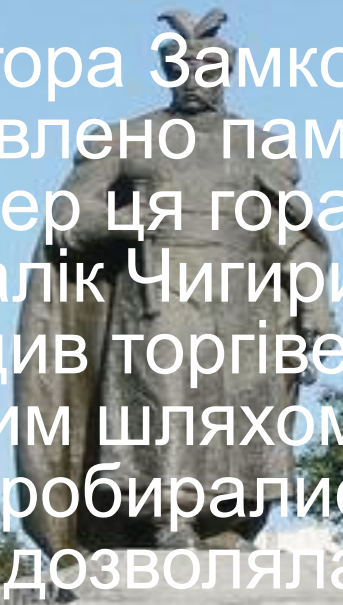
- Чигирин відомий з першої половини XVI ст. як укріплений козацький зимівник, що мав невелику фортецю.
- З 1648 по 1712 рр. — центр Чигиринського полку.
- З 1648 по 1660 роки Чигирин був резиденцією Б. Хмельницького і столицею гетьманської держави.
- В 1900 році в Чигирині було 10098 мешканців (4790 чоловіків і 5308 жінок).
- На початку жовтня 1917 року в місті пройшов з'їзд «вільного козацтва», на якому був обраний отаманом генерал царської армії Павло Скоропадський, який організував повітовий загін.
- У 1923 році Чигирин стає районним центром.

□ **Замкова гора**

- Над містом височіє гора Замкова. В 1967 році на її вершині встановлено пам'ятник Богдану Хмельницькому. Тепер ця гора називається Богдановою. Неподалік Чигиринської гори ще з XV століття проходив торговельний шлях з Києва до Криму. Цим шляхом кримські татари найчастіше пробиралися на Україну. Саме тут місцевість дозволяла затримувати їх. Річка Тясмин охоплює гору, що прикриває місто з півдня, великим півколом. Схили гори дуже стрімкі з півночі і з заходу. Тільки вузька смуга схилу єднає гору з містом. Таке розташування робило її неприступною фортецею.

Гетьманські столиці України

Чигирин	1648-1660
Гадяч	1663-1668
Батурин	1669-1707, 1750-1761
Глухів	1708-1722, 1727-1734
Київ	1918